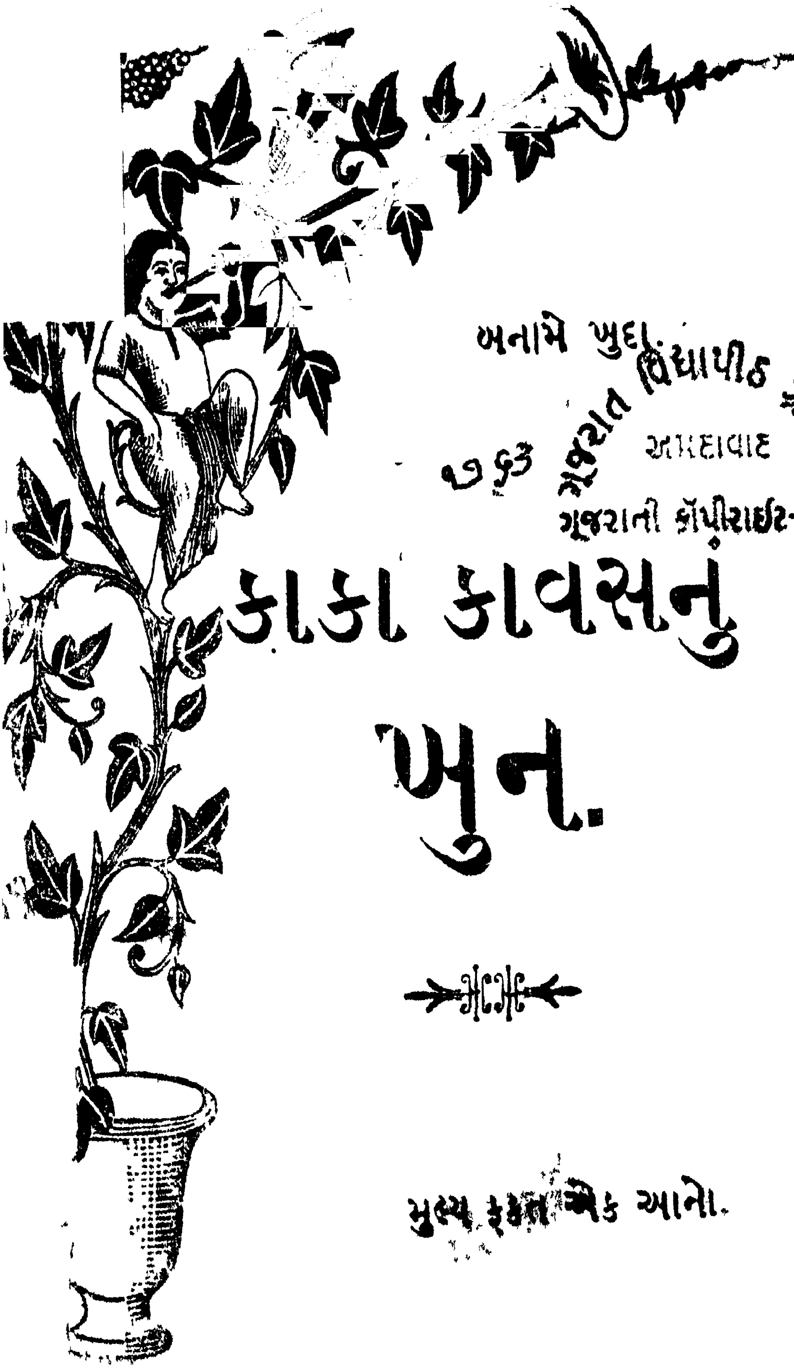

કાકા કાવસનું

ખુન.

મુલ્ય કીમત એક આનો.

બનામે ખુદા.

કાકા કાવસનું ખુન

(રમુજી ફારસ.)

બનાવી પ્રસીદ્ધ કર્તા.

મગનલાલ વિશ્વનાથ સિનોરવાળા.

અમદાવાદ.

સને ૧૯૦૬

સંવત ૧૯૬૩

આવૃત્તિ ૧ લી.

શ્રી "હર્ષદ

અમારી બનાવેલી.

શોનેરી ટોળીનો શાહજાદો
ધોળે દિવસે ધાડ પાડુ.

યાને

લોટરીબાઇનું ખુન.

એ નામની ચોપડી બહાર પડી ચુકી છે કીં. ૦-૦-૩ પાઇ.
નોટ પેઇડ કાગલ લેવામાં આવશે નહિ.
બહાર ગામના આડરો પર ખાસ ધ્યાન આપવામાં આવશે.
વેપારીને સસ્તે ભાવે આપીશું.

મગનલાલ વિશ્વનાથ શિનોરવાલો
ઠે૦ સારંગપુર રણછોડજીની પોલમાં
૨૮૬૩ મણીલાલ ગોરના મકાનમાં
અમદાવાદ.

થોડા દિવસમાં છપાઇ બહાર પડશે.

ખાસ વાંચવા લાયક.

જગજાહેર.

મહારાણા પ્રતાપસિંહનું.

નોવેલ.

પાઠ આના.

ગું.

કાકા કાવસનું ખૂન.

ફુરામ—આજે ઘણુ વરસે મારા કાકાજી કાવસ પોતાના જઈફ દોસ્ત રૂસતમજી દારૂ વાલાની મુલાકાતે આંઓ તરફ આવેલા છે, ને વરી મને માફી બખ્સી મારી મુલાકાતે આવનાર છે એથી આઓ કરકાકરફીને ફાકાશફીના વખતે ઘણું નેક થયુ, કેમજે કાકા દોરાબ સારજંન્ટ છે તે મારાં માંગતાં લહેણાં ને કરજ દેણની આઓ ધરપકર દરમીયાંન અહીં આવેલા ઠીક કામ લાગશે વરી બીજા હાથપર મારી વહાલી માણુક સાથની નારાજીનું સબબું તુફાનબી સમાધાન થયું છે એ પણુ તેટલુંજ નેક છે. મેં ચબરાકને તેની ઉપર મારોં સાદીના લખીત પેગાંમ આપી મોકલ્યો છે, ને હવે તેના પ્યારા જવાબને વાસ્તે હું અધીરો બન્યો છું. (જોઇને) અરે પણુ ચબરાક તો આયો (ચબરાક આવે છે) કેમ. જવાબ લાયો?

ચબરાક—જીહા, આએ રહ્યો.

(ચમકીને-મનથી) નખોદ પેલી બંત્રીનુ કાગજ ફીંઅ... વામાં બારીયું તું તે તો વીસરી ગીઓ! (વીચાર કરી કાગજમાં જમનું ગજવું—અરે જમનાં ગજવામાં '

છટ! (ગભરાઈ છે)

ફુરામ—(બુમ પાડીને) એ સુ ધકેલા પછરા કાગજ લાવની?

ચબરાક—લાયો, સાહેબ, ...

ફુ...છ તે આપવ' ...

(જોતાં જોતો) નહી, કબજ નહી! હવે તો ખુલ ભેર કરે કદાચ મારી મોરદારનો કાગજ જશે તો હું શું કરસ. જે તે એક કાગજ હીમ્મતથી એને બારવું પરસે. ;(મોટથી બોલો સાહેબ.)

ફેરામ—(જોયા વગર) થીક છે; લે ચાલ, હવે આજે મારા જબર કાકા કાવસજી મારી મુલાકાતે આવનાર છે તે વણુને બાહાર મત આવકાર આપવાની દરએક ગોઠવણ કર.

ચબરાક—જો હુકમ. (જતાં જતાં–પોતાનો બરડો ઠોકીને) જોયું તોહલો મારીને જે વે એક કાગજ પકરાવી દીધું તો બી કહેજે થીક છે. હુ કાંઈ થોરો કાફર છેઉં! અરે હુ તો વરો વજીર સરજવો જોઇતો વજીર ? (જાય છે.)

ફેરામ—હવે ત્યારે મારી પ્યારી પર ના. પેગાંમનો આએ મોહોબબત મએ જવાબ વાંચતે (ઉલટથી ફારીને વાંચવા જાય છે ને જોઇને ચમકે છે.) એ આએ સું મોહોકાંન! એણે તો મારૂ કાગજ તો કાં નાંખુ ને આ કાગજ કાંથી લાયો. (ગુસ્સાથી) ચબરાક આએ મારૂ કેટલું અપમાન! કેવો હરખુત! કેટલો તરછોર (ખીજવાઇ હાંક મારે છે.) ચબરાક? કાંહાં મરી ગીઓ, ચબરાક! (ચબરાક આવે છે) આ કાગજ મુને આપતાં કાંઈ સરમા વારૂ?

ચબરાક—કાં સાહેબ સુ થીયું.

(ગુસાથી) સુ? તુમારૂ અપમાન આવો હરખુત! (ફુગાલવા માંડે છે)

ખુ સાહેબ, તમે કાંહાં ચાલ્યા? એએ કરના કે કાકાજી આવસેની?

ગત ના... ઠીક યાદ આપી જો, ચબરાક હુ મારા ...લાં જો કાકાજી આવે તો ...મારજે; ને બીજું

મારી ઇજ્જતની વાસ્તે આ[illegible] ઘરહરમાં આજે આએ તરફ ભમતો ને ભમતો ફરેછ તે બી જો કદી અંદર આવે તો બેલાશક ઉભે દારે ગબરાવી દેજે, કે જોઇએ તો ઉંચકીને બેધરક-બારી વાતે બાહાર રસ્તામાં ફેંકી દેજે; તારે ગમે તે કરજે. પણ કોઇથી સુરતે ચંદાલને મારી સાથે રૂબરૂ થવા દેતો ના, શું! હેમક સમજીયો કે! (જાયછે)

ચબરાક—ઠીક છે, એતો બધું એના કેહેવા પ્રમાણે કરસું, પણ આજકાલ ઘણા દીવસથી દારૂનું તો મોંખી જોયું નથી લાવની તારે થોરો ચરાવી લઉં (એમ કરી એક બાટલી પી જાય છે. નેનશામાં આમતેમ ફરે છે એટલામાં દોરાબ શેઠના બુઢાના લીબાસમાં આવે છે)

દોરાબ—અંદર આયા તો ખરા! આજે લુચ્ચા હરામે મને ઘણી વાર હાથ તાલી આપીને ઉડાવ્યા કીધોછ તે હવે સપરાસે. સારૂં થયું જે એનો કોઇ નરીયાંનો ખીસેસો ને કાતર્યાનો ધસેસો કાકો ઘણે વરસે આજકાલ આજે તરફ આવી મરવાનો છે એવી મને પસઅવસ ખબર હરી કે જેથી તે આવે તેટલામાં તે કાકાનોજ સોંગ સજી મને અહીં પગ પેસારો કરવાને અચ્છી રવેસે બની આયું. (જોઇને) પણ આજે કોણ છટ, કોઇ કમીનો નોકર છે! જરા દમપર સુમાર!

(ચબરાક આવે છે)

(દોરાબને જોઇને–મનથી) મોહોસમો ક્રાંન ધાંસમાખરો એમએટલા વાસમારમાં આસમાવી મુસમુએ દેસમેખું! (આગળ જ સુરબ્બી સાહેબ, તમારો કમીનો સાબદ તમોને [illegible] સલામ કરેછ.

શેઠના—(દમામથી ખંખારીને) તું કોણ છેરે બચ્ચા

ચબરાક—સુરબ્બી ક......મી......ના [illegible]

સાહેબના બત્રીજા હરામને

હજુરીઓ ને ખા-

હજરતના તારા બખતાવર કાકાજી સાહેબ ઘણું વરસે તુંને ગોદમા દબાવવા અધીરા થઇ ઉભાછે.

ચબરાક—આએ ઓરડામાં તશરીફ ફરમાવોને જરા આરામ કરો, મુરબ્બી, તેવણુ જરા કામે ગયેલા છે. તેઓ આવશે. હું જઇને તેવણુને તાબરતોબ તમો નેક બખ્ત સાહેબનાં અત્રે પધારવાને ખબર કરશ.

(રસ્તો ઓરડાનો બતાવે છે. દોરાબ દમામથી વાંકો ટીકો ચાલે છે ને તેઓ જાય છે. બીજી તરફથી બુઢો આવે છે.)

(ફરામ રમવા ગયો ત્યાં દોસ્તો ટેબલપર બેઠા છેને ફરામની વાટ જુવે છે એટલામાં ફરામ આવ્યો ને શરાબનો દોર ચાલ્યો. શરાબ પીને ધુનમાં ચઢયા ને બધા મંજી ગાવા લાગલા)

ફરામ—અલા આપણુ હંધા પેલા ગુજરાતી ઇંદ્ર સભાકા ગાના ગાઉંશું.

એક— એસ વેરી ગુડ.

ગાયન.

રાજા હમો દેવતાને ઇંદ્ર અમારૂં નામ,
ગમત પરીની જોવાથી થશે દીલમાં આરામ;
સાંભળો મારા દીકરા મન મારૂ ઉદાસ
તેથી તમો જઇ કરીને લાવો પરીઓ ખાસ
રૂ રૂ રૂ રૂ..........ઉટ રાજા

ગાતા ગાતા નાચવા કુદવા માંડે છે એટલામાં ચબ.

કાકા કાનસજી—પરવર દેગાર તારો આસરો! ઘણે વરસે મારા ભત્રીજા ફ્રામને ગોદમાં ચાંપવાની ઉમીદથી મારા જઇફ રફીક ફ્રસ્તમજીના મહેલમાંથી નીકળેલો હું પાધરો આએ તરફ આયોછ, પણ કેમ, એહીં કોઈ નથી! મેં એને એની તક-સીરો માફ કીધી ને હું આજે અત્રે એને મળવા આવનાર છેઉં એમ કસદનુંજ કાગજ લખ્યું તે એને મલ્યું હોસે કે નહી!

(ચબરાક આવે છે તે આ ડોસાને જોઇને લાગલો કમર-માંથી ઉંચકી ફેકી દેછ.

છાંતી ઉપર ચઢી બેસે છે એટલામાં ફ્રાંમ તથા તેના સો-બતીયો જોઈ ખુશી થાય છે)

ફ્રામ—અલા ચબરાક દોરબ શારજંન્ટને તો ખુબ માર, મરી જશે તો આપણુ હંદા ખાડો ખોદી દાતી દઇશુ.

ચબરાક—પણ શેઠ કાંઇ ગમત વના મારતાં ફાવશે નહિ માટે તમો ગાયન ગાવતો મને તાન ચઢશે એટલે હુ નાચસ.

ફ્રામ—હા, હા થીક વિચાર કીધો ચાલો તારે આપણે હંદા ગાયન ગાઇએ. (ગાય છે.)

ગાયન.

બધા—સારી છે, સારી છે, દુનિયાની રીતી;
દાના તો દારૂ પીવે, નાદાન તો દુધ પીવે;
રજપુતો બીખ માગે, ઘાટી તો મોજ કરે;
કેવી મજાની એ રીત, શાણા કેવી મજા
ચોરો તો વેપાર કરે, વળ
શાણા તો સમ

૭૫૩

ખોટાનો જુવો સાર, શાણા-કેવી મજાની-સારી છે.

(ગાયન પુરૂ થતાં બધા હસવા માંડે છે.)

ફરામ—(પાસે જઇ જુવે છે તો એમો કાગ કાવસ નજરે જણાય છે તેથી પસ્તાય છે) (બીજી બાજુએ)

ચબરાક—(હસ્તો હસ્તો) હા............

મોહોસ મોકાંન હા............

ધાસમાંખરો, મુસમુએ, દેસમેખો...

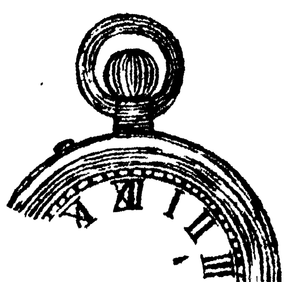
હો..............................

ફરામ-અપ્યા લુચ્યા ચબરાક આ તને ખબર છે તેં કાઇને ચકદી નાખો, હાય મારા ઉપર શરાબની સ્તા પુર્ણ હતી તેથી મારૂં શાણપદ કોરે રહ્યું અરેઅરે ખુદાખુદા—સત્તા આગળ શાણપદ શા કામનું.

સમાપ્ત.

અગાઉ ૧૦૦ ચોપડીના ગ્રાહક થનાર.

ખતરી—ગવરીશંકર દલપતરાંમ.

ગ્રાહકોમાં લુટાલુટ ! વહેલો તે પહેલો !

સત્યવાદી હરીશ્ચંદ્ર નોવેલ

યાને

જીવનચરિત્ર.

મુલ્ય ફક્ત બાર આના

મળવાનું ઠેકાણું,
કે. એમ. દુધવાળાની કંપની.
ઠે૦ કાલુપુર–અમદાવાદ.

મહુસ્થો ! શું તમો આપી પુત્ર-પુત્રીઓને પવિત્ર અને પ્રેમી કરી ઘર સંસાર સુધારવા ચાહો છો ? જો ચાહતા હોતો

ગ્રાહક થઇ ખુશી થાઓ.

હર્ષદ-તરંગ.

(માસિક ચોપાન્યું)

હર્ષદ (આનંદ આપનાર) તરંગ (લહેર) આ નામનું માસિક ચોપાન્યું આખા હિંદુસ્થાન ઉપરાંત આફ્રીકા વીગેરે દેશોમાં બહોળો ફેલાવો પામેલું ગૂજરાતી ભાષાનું ઉત્તમ માસિક દર ઇંગ્રેજી મહિનાની શરૂઆતમાં પ્રગટ થાયછે. જેમાં સ્ત્રી સૌંદર્ય, ષડ વિકારોનું ચિત્ર, અલંકાર ઉક્તિના ભેદ, બતાવનારૂં સાહીત્ય. પ્રકૃતી પ્રસંશા, આર્ય મહિલાઓનો ધર્મ, આધુનીક ભગનીઓને બોધ, ખનીજ પદાર્થ જ્ઞાન, કાવ્ય વિષય, રસિક નોવેલ ઇત્યાદીક અનેક પ્રકારના ઘણાક વિષયો અનુક્રમ આવે છે. આ માસિકને માટે વાર્ષીક લવાજમ ટપાલ સહિ.. રૂપિયો દોઢ રાખવામાં આવ્યો. આફ્રીકા વાલા પાં ..ગ આના વધારે રાખવામાં આવ્યા છે. વી. પી. પોષ્ટેજ વધારે.

.. માસિકના ગ્રાહકોને સને ૧૯૦૭ ની ..નં નોવેલ આપવામાં આવશે.

..ઠેકાણું.